

TEKST I ZDJĘCIA
MAREK HALTER

W cieniu Ostrowa

Znajdujemy się na Śródmiejskim Węźle Wodnym stanowiącym centralną część Wrocławskiego Węzła Wodnego. To za sprawą jego rozgałęzionej sieci wód i wspaniałej zabudowy brzegów Wrocław w połowie XIX wieku jako jedyne miasto w Europie uzyskał od Wenecji oficjalne prawo do używania klasycznych gondoli i ich nazwy.

Zaginionych podczas II wojny dokumentów potwierdzających ten fakt dotychczas nie odnaleziono, ale są ludzie, których pasją stało się odtworzenie tego fragmentu historii. W naturalnej scenarii Ostrowa Tumskiego i zabytkowych budowli wyspy Piasek organizowane są imprezy kulturalne i sportowe, w tym żeglarskie oraz tradycyjnie w okresie juwenaliów regaty osiemek wiosłarskich kilku

najznamienitszych europejskich uczelni. Ten trzykilometrowy odcinek Odry jest wyjątkowo nasycony utrudnieniami nawigacyjnymi. Znajduje się tu 19 spośród ponad 90 mostów i kładek wrocławskich, dwie elektrownie wodne, siedem jazów i upustów, dwie śluzy i osiem wysp. Stąd tak dokładne oznakowanie. Na niektórych odcinkach wprowadzono ruch jednokierunkowy. Na całym śródmiejskim

akwenie prąd rzeczny ma średnią prędkość 2–3 km/godz., a w pobliżu budowli hydrotechnicznych zdecydowanie przyspiesza, powodując silne miejscowe uciagi wody (prąd ściągający) zwłaszcza w kierunku jazów. W związku z tym wprowadzono zakaz pływania na wioślach i żaglach poniżej mostów Tumskiego i Piaskowego, aż do śluzy Mieszczańskiej. Kilka stref zostało całkowicie wyłączonych z żeglugi.

Po wyjściu spod mostu Pokoju widzimy wysoko obumowiony prawy brzeg należący do Ostrowa Tumskiego, najstarszej części miasta. W murze, 150 m poniżej mostu, tuż nad wodą można dostrzec niezamkniętą furtkę, za którą w górę pnie się uliczka prowadząca wprost na plac Katedralny. W najbliższym otoczeniu brak oznakowania zakazującego dobijania w pobliżu furtki, cumowania lub kotwiczenia.

Część V

Tumskiego

W odległości 3 – 4 m od brzegu woda jest głęboka na 30 cm, dno piaszczyste. Przed wyjściem do wody trzeba sprawdzić koniecznie grząskość dna. Pamiętać należy, że znajdujemy się na prądzie w odległości kilkudziesięciu metrów od toru wodnego. Dla pewności, zanim zaczniemy tę operację, dobrze by było porozumieć się telefonicznie z Komisariatem Rzecznym Policji. Lewy brzeg zaczyna się monumentalną budowlą Muzeum Narodowego, za którym (na 251 km) widać betonową kładkę Muzealną o prześwicie 5 m. Pod nią można wpływać do Zatoki Gondoli.

Lustro wody rozszerza się od 120 m przy moście do 160 m przy

wyspie Piasek odległej od mostu o 500 m. Przed nami widzimy jasne zabudowania Biblioteki Uniwersyteckiej i ciemną bryłę kościoła Najświętszej Marii Panny. Do wyspy można pływać po całym akwenu, pamiętając, że jest na nim bardzo ruchliwie, gdyż jednostki spacerowe żeglugi mają na tym fragmencie Odry trzy nabrzeża przystaniowe. Przy wyspie rzeka rozdziela się na odchodzącą w prawo Odrę Północną oraz w lewo na Odrę Południową. Odtąd na ODW zaczyna obowiązywać wyraźnie oznakowany ruch jednokierunkowy. Kierując się w dół rzeki, należy płynąć Odrą Północną pod most Tumski (4,0 m). Od niego, przez następne

Legenda

- oznaczony
- stacja pólki
- ulica
- droga
- kładka
- betonowy most
- most drewniany
- kierunek ruchu

2,5 km – po ODW wolno pływać wyłącznie na silniku.

Most Tumski powstał w 1889 r. w miejscu jednej z najstarszych przepraw odrzańskich. Wpływanie pod most Piaskowy (3,9 m) przezrzucony nad Odrą Południową dopuszczalne jest tylko z dołu rzeki, pod prąd. Zbudowano go w linii przeprawy mostowej, o której najstarsze wzmianki sięgają 1149 r. Obecna konstrukcja istnieje od 1861 r. Spod mostu Tumskiego kierujemy się pod oznakowany prawy (północny) most Młyński (4,0 m). Nurt pod lewym mostem prowadzi do młyna Maria. Nie wpływać. Obydwa mosty posadowione są

w miejscu przeprawy sięgającej XII w. Za mostem Młyńskim po 30 m nurt rozdziela się na trzy części. Droga żeglowna prowadzi do lewego, 75-metrowej długości upustu powodziowego mostów św. Klary, położonego pomiędzy wyspami Słodową i Młyńską, prosto pod most Słodowy. Upust wyprowadza nas pod kładkę Piaskową łączącą wyspę Piasek z Wyspą Słodową. Za kładką, pomiędzy wyspami Słodową

PRZEPIĘKNY, STARY, MOST POMORSKI POŁUDNIOWY

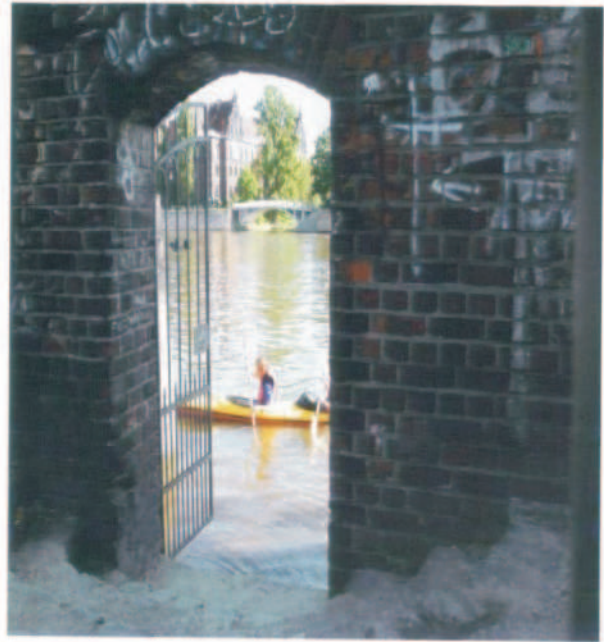
jest nieczynna – aby wypłynąć z miasta, należy cofnąć się do śluzy Opatowickiej.

Nad śluzą i elektrowniami przebiegają mosty Pomorskie. To zespół składający się z dwóch samodzielnych mostów (południowy i północny), z tradycjami sięgającymi XIV w. Most północny leży bezpośrednio nad Elektrownią Wodną II Północ, południowy jest jego „przedłużeniem”, od którego zaczyna się kanał jazowy Elektrowni Wodnej I Południe (nie wpływać). Na ostatnim odcinku przechodzi nad dolną głową śluzy Mieszczańskiej.

Ze śluzy wychodzi się na Odrę Południową poniżej kanałów jazowych elektrowni, do których nie wolno wpływać. Chwilowo śluza jest nieczynna. Po 500 m od śluzy przepływamy pod mostem Sikorskiego (6,5 m) zbudowanym w 1875 r. (za-

bytek techniki)! Należy przechodzić pod nim zgodnie ze wskazaniami znaków nawigacyjnych umieszczonych na przestach. Po 600 m widzimy mosty Dmowskiego.

Na 254 km przy zachodnim cyplu Wyspy Mieszczańskiej Odra Południowa i Północna łączą się ponownie w jeden nurt. W tym miejscu ustawiona jest larsenowa 100-metrowa kierownica, jednoznacznie wskazująca jednostkom płynącym w górę rzeki skręt w prawo na Odrę Południową. W Odrę Północną można wypłynąć pod prąd na odległość ponad 1200 m, przechodząc pod mostami Mieszczańskimi (5,6 m), w pobliżu których na lewym brzegu znajduje się stacja paliw. Mosty Mieszczańskie to zespół trzech mostów, z których najstarszy, z 1876 r., jest wyłączony z ruchu jako zabytek.

FURTKA W MURZE OSTROWA TUMSKIEGO ZAPRASZA CHĘTNYCH DO ZWIEDZANIA

Szczegółowo zasady poruszania się po Wr.W.W. reguluje Zarządzenie Dyrektora Urzędu Żeglugi Śródlądowej we Wrocławiu z dnia 1 października 2004 r. dostępne na stronie internetowej UZS, a bieżące wiadomości nawigacyjne na stronie internetowej RZGW Wrocław (patrz – ramka!). Należy pamiętać, że przepisy, rozsałek i dobra praktyka żeglarska nakazują ustępowanie z drogi wszystkim jednostkom profesjonalnym. ✖

PODZIĘKOWANIA

Redakcja i autor dziękują bardzo paniom Agnieszce Pelce-Szajowskiej i Ewie Skut oraz panom: Adamowi Dacko, Wojciechowi Nowakowi, Mariuszowi Pajdzie Januszowi Pelce, Janowi Pysiowi i Piotrowi Ślabemu za pomoc w zbieraniu materiałów do opracowania cyklu artykułów o Wrocławskim Węźle Wodnym. Przy opracowywaniu korzystano także z przewodnika po Odrze „Rędzin – Uraz – Waly” wydanego staraniem Portu Uraz.

WAŻNE TELEFONY

ALARMOWY „NA WODZIE”	0 601-100-100
KOMISARIAT WODNY WE WROCŁAWIU CALODOROWO:	0 71 328-41-04 0 71 340-44-83
STRZAŻ POŻARNA – RATOWNICTWO WODNE	0 71 344-45-41
DOLNOŚLĄSKI ODDZIAŁ WOPR – WROCŁAW	0 71 344-47-45
URZĄD ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ – WROCŁAW	0 71 329-18-93 www.uzs.gov.pl
RZGW WROCŁAW	0 71 337-88-00 www.rzgw.wroc.pl
NADZÓR WODNY WE WROCŁAWIU	0 71 324-09-49
NADZÓR WODNY W BRZEGU DOLNYM	0 71 319-53-40

ZATOKA GONDOLI

www.gondole.eu

Zatoka Gondoli będąca fragmentem dawnej fosy to bazowe miejsce Szlaku Gondoli. Leży tu mała przystań, na której można wypożyczyć kajaki, łodzie wiosłowe podstylizowane na gondole lub spacerowe motorówki. Konieczność utrzymania się w reżimie narzuconym przez służby konserwatorskie nie pozwala na razie na rozbudowę węzła sanitarnego, co praktycznie uniemożliwia zanoctowanie własną łodzią. Ale za to można stąd wyjść na łód w środku Starego Miasta, pozostawiając łódź pod dobrą opieką. Postój wcześniej uzgodnić z kierownictwem. Szlak Gondoli to organizacja skupiająca szereg przystani i wypożyczalni spacerowego sprzętu wodnego w obrębie Wr.W.W. Ma za zadanie inspirowanie życia rekreacyjno-kulturalnego nad Odrą. Jest jedną z atrakcji turystycznych Wrocławia.

KOMORA SZŁUZY MIESZCZAŃSKIEJ

i Tamka tory wodne – prawy i lewy – łączą się. Tu można zawrócić, przechodząc przez stale otwartą szluzę Piaskową i popłynąć w górę Odry Południowej. Pod mostem Piaskowym można przejść powyżej wyspy Piasek. Nie wolno wpływać na wodę pomiędzy Wyspą Daliową zwaną też Wyspą Wodną (obok szluzy) a wyspą Tamka, ponieważ w tym miejscu nurt jest przegrodzony, najczęściej także stale otwartym jazem Macieja. Zabronione jest też wszelkie pływanie pomiędzy wyspą Daliową (od górnej głowy szluzy Piaskowej) a południowym brzegiem aż do mostu św. Macieja. Dwukomorowa szluz Piaskowa o łącznej długości 41,0 m, szerokości 5,3 m i głębokości 1,5 m znajduje się w miejscu szluzy ziemnej z XIV w. Most nad górną głową szluzy ma prześwit 3,5 m.

Na szluzie obowiązuje ruch jednokierunkowy – w górę. W komorach odczuwalny jest nurt. Należy wchodzić, ustawiając się w osi dolnych wrót już w odległości 30 m, ponieważ od strony lewej ściany, przed wrotami są pod wodą nieusunięte kamienie i pale.

Przy zachodnim cyplu Wyspy Słodowej Odra Północna łączy się z Odrą Południową, tworząc nieregularne rozlewisko ograniczone wyspą Tamka, obu brzegami Odry i mostem Uniwersyteckim. Z rozlewiska można przejść pod kładką Słodową (3,8 m) w górę Odry Północnej do wysokości kładki Bielarskiej i na Odrę Południową do mostu św. Macieja. W dół rzeki przechodzi się pod północnym mostem Uniwersyteckim do Mariny „Topacz”. Przechodzenie pod

ŚLUZY

	długość	szer.	spad	tel. operatora
1. Bartoszowice	187,0 m	9,6 m	3,1 m	0 71 347-85-50
2. Opatowice*	74,6 m	9,6 m	2,5 m	0 71 347-85-50
3. Zacisze	187,0 m	9,6 m	2,3 m	0 71 329-41-77 w 28
4. Różanka	196,0 m	9,6 m	2,3 m	0 71 329-41-77
5. Miejska	55,8 m	9,6 m	3,7 m	czasowo nieczynna
6. Rędzin I	203,0 m	12,0 m	2,6 m	0 71 346-26-49
7. Rędzin II	226,0 m	12,0 m	2,6 m	0 71 346-26-49
8. Brzeg Dolny	225,0 m	12,0 m	6,5 m	0 71 319-55-29
9. Szczytniki	55,0 m	9,6 m	2,6 m	0 71 328-66-51 w 108
10. Mieszcząńska	41,0 m	5,3 m	3,7 m	czasowo nieczynna
11. Piaskowa	41,0 m	5,3 m	1,5 m	otwarta na stałe

*Przejazd przez szluzę po zgłoszeniu na szluzie Bartoszowice.

Wrocław to miasto zaczarowane. Warto się o tym przekonać z pokładu własnej łodzi.

przesłem zewnętrznym (brzegowym) jest zabronione, ponieważ za nim znajduje się kanał jazowy,

przewodzący wodę na Elektrownię Wodną II Północ. Pod mostem południowym (4,1 m) przepływa się do szluzy Mieszcząńskiej.

Most Uniwersytecki biegnie po śladzie przeprawy datowanej na 1397 r. Obecna konstrukcja z roku 1934 składa się z dwóch części – południowej i północnej, opartych o wspólny zespół przyczółkowy posadowiony na wschodnim cyplu Wyspy Mieszcząńskiej, który znowu rozdziela Odrę na Północną i Południową.

Szluz Mieszcząńska powstała w tym samym czasie co szluz Piaskowa. Ma długość użytkową komory 41,0 m, szerokość 5,3 m i spad 3,7 m. Obecnie czasowo zamknięta. Ten fakt obniża wartość turystyczną i promocyjną miasta. Gdy jest czynna, obowiązuje na niej ruch dwukierunkowy. Gdy